

ESITELMÄ 3

(Työryhmä: Viestinnän ja vuorovaikutuksen näkökulmia kestäväan energiamurrokseen)

Interpersonaaliset prosessit energiamurrosta koskevien tietojen, motivaatioiden ja tekojen taustalla

Lassi Rikkinen, Ilari Ceder & Leena Mikkola

Interpersonaaliset prosessit muovaavat merkittävällä tavalla ajatteluamme ja käyttäytymistämme. Globaalin energiamurroksen – yhteiskuntien sähköistyminen ja siirtyminen fossiilivapaisiin energianlähteisiin – aikana ne ovat keskeisessä asemassa kaiken inhimillisen toiminnan taustalla. Ne ovat yhteydessä energiaa koskevan tiedon ja motivaatioiden rakentumiseen, ja vaikuttavat merkittävästi tekemiimme valintoihin ja päätöksiin energiankäytön suhteen. Silti niiden tutkimus energiamurroksen yhteydessä on ollut toistaiseksi vähäistä.

Tässä puheenvuorossa esitellään Tampereen yliopiston CETSI-tutkimushankkeen (Citizens' behavior change towards sustainable energy transition through social interactions) tarjoamia viestintätieteellisiä näkökulmia. Hankkeessa toteutetaan tutkimushaastatteluita Lempäälän Asuntomessuilla kesällä 2026. Niillä kartoitetaan kansalaisten ajatuksia energiamurroksesta sekä sitä, mikä heitä motivoi oman energiankäytön tehostamiseen, miten he saavat tietoa energiaratkaisuista ja sähkömarkkinoista, ja miten he tekevät päätöksiä energiaratkaisujensa suhteen.

Teoreettisena linssinä haastatteluaineiston analyysissä käytetään energialukutaidon käsitettä. Energialukutaidolla viitataan moniulotteiseen – sekä kognitiivisia, affektiivisia että behavioraalisia piirteitä käsittävään – kykyyn tulkita ja hyödyntää energiankulutukseen liittyvää tietoa (DeWaters & Powers, 2013). Se pitää sisällään tietoisuuteen, käytännöllisyyteen sekä päätöksentekokykyyn liittyviä asioita, ja on yhteydessä sekä energiatehokkuuden parantamiseen että kysyntäjouston aikaansaamiseen (Andolfi & Pavić, 2025). Puheenvuorossa esitellään haastatteluiden perusteella tehtäviä alustavia havaintoja interpersonaalisten prosessien merkityksestä ja olemuksesta energiamurroksessa.

Lisäksi puheenvuorossa nostetaan esiin kiinnostava metodologinen näkökulma. Tutkimushaastattelut toteutetaan sekä yksilöhaastatteluina että samassa kotitaloudessa asuvien parihaastatteluina. Puheenvuorossa käsitellään näiden samalla tavalla strukturoidun haastattelutyyppien keskeisiä eroja toteutuksen ja niiden tuottaman aineiston suhteen.

Kirjallisuus

Andolfi, L. & Pavić, I. (2025). Know better, power smarter: How energy literacy relates to household energy use. *Energy Research & Social Science*, 130, 104419.
<https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104419>

DeWaters, J. & Powers, S. (2013). Establishing measurement criteria for an energy literacy questionnaire. *The Journal of Environmental Education*, 44(1), 38–55.
<https://doi.org/10.1080/00958964.2012.711378>